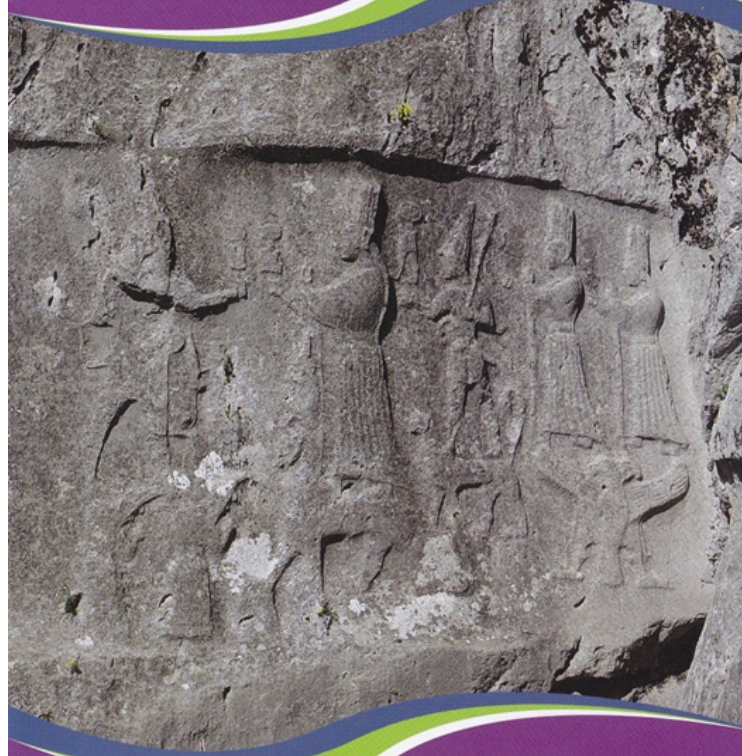

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ

Türkiye

HATTUŞA / HATTUSHA

YAZILIKAYA

İL KÜLTÜR ve TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ

Hattuşa örenyerinin 1.5 km kuzeydoğusunda, bir dağ yamacında yer alan Yazılıkaya, şehirdeki tapınaklardan farklı olarak, üstü açık, iki kült mekanının bulunduğu bir açık hava tapınağıdır.

M.Ö. 15. yüzyıldan itibaren kullanılan Yazılıkaya'da Hitit sanatçıları, ancak M.Ö. 13. yüzyılda kayalara uzun sıralar halinde tanrı ve tanrıça kabartmaları işlemiştir.

Tanrı ve tanrıça dizileri olasılıkla, İmparatorluk panteonunun baş tanrıları olan Hava Tanrısı ve Güneş Tanrıçası'nın maiyetini oluşturmaktadır. Buna göre Yazılıkaya "Yeni yıl şenlikleri evi" olarak tanımlanabilir. Hitit kült metinlerine göre yeni yıl ve ilkbahar kutlamalarında tüm tanrılar Hava tanrısına ait bu evde bir araya geliyorlardı.

Kaya tapınağı, dışarıdan büyükçe bir yapı kompleksi ile

Yazılıkaya, found 1,5 km northeast of the Hattusha ruins, is settled on a mountain skirt, and it differs from the rest of the temples in the city as it is an open air temple with two worship arenas.

Although Yazılıkaya was in use since 15th century B.C., the Hittite artists started carving long lines of gods and goddesses on rocks during the 13th century B.C.

The series of gods and goddesses most probably form the lords-in-waiting for the main gods, the Air God and the Sun Goddess. Therefore Yazılıkaya can be described as a "New Year Celebration House" because according to Hittite religion texts, all Gods came together, at the house of the Air God, to celebrate the new year and spring.

The rock temple is separated from the outside with a

ayrılmaktadır. Bu yapıdan günümüze sadece temel duvarları ve kaideler ulaşmıştır. Hitit döneminde tapınağa vadi tarafından merdivenli bir kapıdan giriliyordu. İkinci bir merdivenle, etrafı çeşitli odalarla çevrili bir avluya ulaşılmaktadır. Buradan merdivenli bir başka kapıdan A Odası'na geçilmektedir. Yazılıkaya A Odası'nda bulunan kabartmalar, çok çeşitli ve ayrıntılı betimlenmiştir. Burada sol kaya yüzeyinde ikisi dışında yalnız tanrılar, buna karşın sağ tarafta ise yalnız tanrıçalar betimlenmiştir. Tanrıçalar geniş bir şal altında kemerli ve pliseli uzun bir etek, geniş kollu bir bluz ile ucu sivri ve yukarı kalkık pabuç giymektedir. Başlarında yüksek

structural complex. Today, the only remains of this complex are its main walls and statues. In the Hittite times, the entrance to the temple was possible through a stairway in the valley side. A second set of stairways led to a courtyard surrounded by various chambers. Here, it was possible to reach Chamber A from another doorway. Chamber A contained many embossings which were rich in variety and very detailed. On the left side rock, gods were exclusively portrayed, except for two figures, and on the right side of the rock, goddesses were exclusively portrayed. The goddesses dressed up in a arched, pleated long skirts, a top with wide sleeves and curled-tip-shoes.

ve üstü çıkıntılı başlık vardır. Yukarı kaldırılmış sol elleri üzerinde Luvice isimleri yazılıdır. Tanrıçalar arasında Bilgelik tanrısı İya'nın eşi Tapkina ve Ay tanrısı'nın eşi Nikkala vardır. Tanrılar ise Hititler'in tipik sivri ucu yukarı kalkık ayakkabısıyla betimlenmiştir. Çoğu kısa bir etek giymektedir. Güneş tanrısı uzun bir palto, dağ tanrıları, üzerinde dağ doruklarını temsil eden pullar bulunan uzun etek giyerler. Çoğu tanrısalığın sembolü olan alın üzerinde bir boynuzu bulunan yüksek sivri külah giyer; yuvarlak takkeler ise nadirdir. Tanrılar arasında Ay Tanrısı, Savaş ve Aşk tanrısı Şauşka, Savaş tanrıları Hesue ve Astabi, Bilgelik Tanrısı İya, Hava Tanrısı'nın babası Tahil Tanrısı Kumarbi isimleri bilinen tanrılardır. Ana sahnede Hava Tanrısı iki dağ tanrısı üzerinde ayakta dururken

They carry a cone-shaped hat. On their left hands, which are raised, their names appear in Luvi. Among the goddesses are Tapkina, wife to the God of wisdom, and Nikkala, wife to the Moon God. The gods, too, were portrayed wearing the same curled-tip-shoes. Most of them are dressed in short kilts. The Sun God is dressed in a long overcoat, whereas mountain gods dress long skirts with shiny plates to represent the tops of the mountains. Most of them carry a cone-shaped hat, which is a symbol of deity; sphere-like hats are rare. The gods portrayed include the Moon God, the God of War and Love, Shaushka, other war gods, Hesue and Astabi, God of Wisdom, Iya, and father of the Air God, the God of Grain, Kumarbi. On the main scene, the Goddess of the Sun and her son Sharruma are portrayed, stepping on a leopard. Right behind them, on a

karşısındaki eşi Güneş Tanrıçası ve oğlu Şarrumma birer leopar üzerine basmaktadırlar. Hemen arkalarında Hava tanrısı ile Güneş Tanrıçası'nın kızları ve kız torunu iki tanrıça, çift başlı kartal üzerinde betimlenmişlerdir.

Ana sahenin karşısındaki duvarda daha büyük boyutlarda büyük kral Tuthaliya betimlenmiştir. Kral, Güneş Tanrısı'nın törensel kıyafetinde, elinde egemenlik sembolü olan ucu kıvrık asa tutar durumda, iki tepe üzerinde tasvir edilmiştir. Bu kutsal alanın bu kral tarafından yapıldığı, ya da son şeklini almasında onun rol oynadığı ve burada kendisini ebedileştirmek istediği sanılmaktadır.

twin-headed eagle, are the daughter of the God of Air and Goddess of Sun, and their granddaughters, who are goddesses as well.

Across from the main scene, Great King Tuthaliya is depicted in a bigger scale. The King is pictured standing on two hills in the ceremonial dress of the Sun God, holding the bent scepter which symbolizes sovereignty. It is assumed that this sacred area was commissioned by this king, or that he took a role in the final shape of it and therefore wished to immortalize himself here.

The embossings in Chamber B are not organized in rows like in the main chamber; instead four independent figures are portrayed on the side walls. The Twelve Gods, who

B Odasındaki kabartmalar ana odadaki gibi kuşaklar halinde değildir; yan duvarlara dört bağımsız figür işlenmiştir. A Odası'nın başlangıcında tanrılar geçidinde de tasvir edilen ve orak biçimli kılıç taşıyan On İki Tanrı ve "Kılıç Tanrısı" Nergal, öbür dünya ile ilişki kuran yeraltı tanrıları anlamında olmalıdır. Büyük Kral Tuthaliya'nın koruyucu tanrısı olan Şaruma, krala sarılmış ve ona yol gösteren bir durumda tasvir edilmiştir. Büyük Kral Tuthaliya'nın hiyeroglifle yazılı ismi, B Odasının sağ duvarının ön tarafında bir defa daha yer almaktadır. Hemen yakının da ise bir heykel kaidesi olabilecek taş blok durmaktadır. Olasılıkla burada kralın bir heykeli bulunuyordu., Çünkü Tuthaliya'nın oğlu II. Şupiluliuma'nın babası için anılacağı bir yer, bir "Ebedi hegür" yaptırdığı ve içine heykelini koydurduğu, çiviyazlı bir tablette anlatılmaktadır.

Odanın arka bölümünde duvarda üç derin niş bulunmaktadır. İşlevleri bilinmeyen bu nişlere adak eşyalarının konulduğu düşünülmektedir.

carry hook-shaped-swords, and who were also depicted in Chamber A, and the "Sword God" Nergal, are assumed to be gods who were believed to be underworld gods that could communicate with the other world. Sharumma, who was the protector of the Great King Tuthaliya, was depicted hugging the king and leading him the way. The name of the Great King Tuthaliya, written in hieroglyph, can be found for the second time in the front part of the righth wall of Chamber B. Right next to it is a stone block which could be a groundwork for another sculpture. Presumably, another sculpture of a God was present there. This presumption is based on the fact that in an epigraph written in cuneiform, it is stated that Suppiluliuma the Second commissioned the construction of a monument to "Immortalize" him, where his father's sculpture would be found. At the very back of the room, three deep niches are found. These niches, whose purposes are not known, are suspected to have been used for placing votive offerings.

İL KÜLTÜR ve TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ

Tel:0. 364. 213 47 04 - 213 85 02 • Fax:0. 364. 212 05 10

Çorum Müzesi:0.364.213 15 68 Boğazköy Müzesi:0.364.452 20 06

Hattuşa Örenyeri: 0 364 452 22 00

www.corumkulturturizm.gov.tr e-mail:corum@kultur.gov.tr

T.C. Çorum Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne hazırlanmış İl Özel İdaresince bastırılmıştır.